

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta 1.10.2020**Asia: Kansalaisaloite ”Avohakkuiden lopettamiseksi valtion mailla” (KAA 9/2019)**

Toimitusjohtaja Jussi Kumpula
Metsähallitus Metsätalous Oy

Monikäyttömetsien kestävä hoidon ja käytön periaatteet

Metsähallitus pitää arvokkaana kansalaisaloitteen pohjalta käytävää avointa keskustelua metsien hoidosta ja käytöstä. Metsähallitus hoitaa ja käyttää valtion omistamia maita mm. metsälain, Metsähallitusta koskevan lain ja omistajapolitiikan linjausten mukaisesti. Kantavana periaatteena on luonnonvarojen kestävä hoito ja käyttö, jotka perustuvat tutkittuun tietoon, kattavaan seurantatietoon sekä vahvaan käytännön kokemukseen. Erilaiset metsänkäyttömenetelmät täydentävät toisiaan eikä vastakkainasettelu jaksollisen ja jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen välillä edistä hyvää metsänhoitoa.

Metsähallituksessa harjoitetaan kasvupaikkaperusteista metsänkäsitteilyä, joka perustuu kotimaisiin puulajeihin, paikallisiin alkuperiin ja myös sekametsätavoitteisiin. Paikkatietoa hyödyntäen maastossa määritellään kullekin kasvupaikalle, kohteelle ja puustolle sopivin käsitteilytapa. Käytössä on 15 erilaista hakkuutapaa. Luonnonmetsien rakennepiirteitä, kuten lahoppuuta ja erirakenteisuutta säilytetään kaikissa metsissä hakkuutavoista riippumatta. Erilaisia metsänkäsitteilytapoja ja erikoishakkuita käytetään monipuolisesti kohteen ominaispiirteiden ja tavoitteiden mukaisesti. Erityisesti lukuisat erityisalueet ja -kohteet antavat tähän hyvän mahdollisuuden. Esimerkiksi retkeily- ja ulkoilualueilla metsät kasvatetaan tavanomaista järeämmiksi, mikä lisää puuston hiilivarastoa.

Metsätalouden menetelmät tänään

Uudistushakkuiden vuosittainen pinta-ala on säilynyt kutakuinkin samana viimeiset 50 vuotta ja on vajaa kolmasosa 1950-60 luvun vaihteen tasosta (**Kuva 1**). Avohakkuualan koko on pienentynyt jatkuvasti ja on keskimäärin 3 hehtaaria. Avohakkuut tehdään metsissä, jotka on jo aiemmin käsitelty hakkuin. Suuri osa on niitä metsiä, joissa on jo kerran tehty uudistushakkuu (avohakkuu tai siemenpuuhakkuu) ja joissa on sen jälkeen tehty taimikonhoito ja kasvatushakkuut. Valtaosa Metsähallituksen hakkuupinta-alasta on kasvatushakkuita (**Kuva 2**), ja uudistushakkuiden osuus hakkuumäärästä (m³) viime vuosina laskenut (**Kuva 3**)

Jatkuvapeitteisen metsänkäsittelyn osuus nousi Metsähallituksessa nopeasti noin 15%:iin uudistusluonteisista hakkuista metsälain uudistamisen jälkeen v. 2014 (**Kuva 4**). Valtion metsissä käytetään jatkuvapeitteisen metsätalouden menetelmiä niille soveltuvilla kasvupaikoilla erityisesti, jos alueen muiden käyttömuotojen vuoksi peitteisyyden ylläpitäminen metsässä on tärkeää. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi Lapin karut männiköt, matkailu- ja retkeilyalueiden metsät sekä soveltuvat turvemaiden metsät, esim. korvet. Vuosina 2018-19 peitteisen metsänkäsittelyn osuus on ollut poikkeuksellisen suuri laajojen tykkylumituhojen vuoksi. Tällä hetkellä omistajapolitiikan mukainen tavoitetaso on 25%, joka tarkoittaa, että metsien kasvun tasosta on hieman tingitty, mutta metsien uudistumiseen ei liity kohtuutonta riskiä, ja samalla voidaan ottaa paremmin huomioon esim. virkistyskäytön tarpeet.

Metsien uudistaminen perustuu jaksollisessa kasvatuksessa kasvavassa määrin jalostetun siemenmateriaalin käyttöön. Sillä saavutetaan tutkimusten mukaan 10-20%, jopa 30% parempi kasvu ja samalla puuston hiilensidonta. Jos avohakkuista luovutaan, niin jalostushyöty jää saamatta.

Monimuotoisuuden turvaaminen

Mikään yksittäinen metsien käsittelymenetelmä ei itsestään ratkaise monimuotoisuuden turvaamista talousmetsissä, vaan luonnon monimuotoisuudesta on huolehdittava aina. Metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisen kannalta erityisen suuri merkitys on arvokkailla elinympäristöillä, lahopuun sekä järeän haavan määrällä. Luonnonhoidossa (säästöpuut, lahopuu, arvokkaat elinympäristöt) on erikseen huolehdittava myös peitteisessä metsätaloudessa aivan kuten jaksollisessa kasvatuksessakin Suomen uhanalaisista lajeista noin puolet on lehtolajeja ja valtion mailla käytännössä kaikki lehdot on suojeltu ja lahopuu jätetään metsiin.

Jos avohakkuut kielletään, niin vähitellen metsät kuusettuvat ja varsinkin valoa vaativien lehtipuiden osuus vähenee. Niin ikään häiriöt linnuston pesinnälle lisääntyisivät, koska puuntuotannollisesti ja taloudellisesti tehokas jatkuvapeitteinen kasvatusta tarkoittaa usein toistuvia ja voimaperäisiä käsittelyjä. Jatkuvapeitteinen metsätalous lisää korjuuvaurioita, joka parantaa juurikäpäsien elinolosuhteita ja lisää tuhoriskiä. Jatkuvapeitteinen kasvatusta ei mahdollista tautikierteen katkaisemista puulajin vaihdolla.

Taloudelliset vaikutukset

Tällä hetkellä jatkuvapeitteisen metsänkasvatuksen puuntuotoksesta ja kannattavuudesta on saatavissa vertailukelpoisia tutkimustuloksia ainoastaan Etelä-Suomen kivennäismaiden kuusikoista - ja sieltäkin vielä rajoitetusti. Ko. tapauksissa eri-ikäisrakenteisen kuusikon puuntuotos on ollut 15-25% alhaisempi kuin tasaikäisenä kasvatetuissa kuusikoissa. Ruotsissa ja Norjassa tehdyissä vastaavissa tutkimuksissa puuntuotosero on ollut 10-20%.

Vaihtoehtoisia tuotos- ja kannattavuustutkimuksia on kyllä esitetty, mutta ne pohjautuvat täysin mallipohjaisiin laskelmiin, joiden tuloksia ei ole kyetty todistamaan empiirisillä kenttäkokeilla. Mallipohjaisten laskelmien epävarmuus liittyy etenkin uusien puiden syntymiseen ja alkuvaiheen kehitykseen.

Eri metsän kasvatustutkimusten vertailua vaikeuttaa se, että tasaikäisessä metsikössä metsien kiertoaika on pitkä, jopa 100 vuotta, tulot ja menot ajoittuvat epätasaisesti, jolloin lähtötilanne ja käytettävä korkokanta vaikuttavat ratkaisevasti lopputulokseen. Oheisissa esimerkeissä (**Kuvat 5-7**) on kaksi vaihtoista tapaa laskea nettotulojen nykyarvo diskonttokoroilla 0-10%. Ensimmäisenä on vaihtoehto, jossa jaksollisen kasvatuksen kannattavuus on laskettu lähtien avoimesta maasta ja poimintahakkuun kannattavuus on laskettu siten, että hakkuussa jäävä puusto on laskettu investoinniksi. Toisessa vaihtoehdossa tarkastelu on tehty siten, että lähtötilanne on aito päätöksentekotilanne noin 55 v iässä, jossa pohditaan ennen hakkuuta, että kumpi käsittelyvaihtoehto on kannattavampi. Kuten kuvista näkee, niin poimintahakkuun on kannattavampi vain ensimmäisessä vaihtoehdossa, kun korko-% on 3-7%. Kaikissa muissa tapauksissa avohakkuuseen perustuva vaihtoehto on kannattavampi.

Metsähallituksessa on arvioitu, että luopuminen avohakkuista merkitsee hakkuumäärän pudottamista nykyisestä runsaasta 6 milj.m³/v noin 4 milj.m³/v, jos halutaan säilyttää metsien pitkäaikainen ja kestävä puuntuotanto. Vastaavasti liikevoitto laskisi noin 75-80 milj.€ vuodessa.

Tutkimustarpeet

Koska tutkittua tietoa ja kokemusta peitteisen metsätalouden harjoittamisesta erityisesti laajoilla alueilla ja valtion maiden ydinalueilla oli niukasti, niin Metsähallitus perusti elokuussa 2019 kolme 5000 hehtaarin jatkuvan kasvatuksen havaintoaluetta Rautavaaralle, Suomussalmelle ja Savukoskelle (yht. 15 000 ha). Havaintoalueilla tehdään tutkimusta yhteistyössä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa. Seurantaa ja tutkimusta tullaan tekemään vähintään 30 vuoden ajan, jonka aikana menetelmän pitkäaikaisvaikutukset saadaan selvitettyä.

Metsähallitus pitää tärkeänä, että varsinkin Luonnonvarakeskuksella on riittävät resurssit tuottavat luotettavaa ja empiirisin kenttäkokein varmistettua tutkimustietoa jatkuvapeitteisestä metsänkasvatuksesta, sen puuntuotoskyvystä, kannattavuudesta ja vaikutuksesta luonnon monimuotoisuuteen.

Lopuksi

Käytettävissä olevan tutkimustiedon sekä pohjoisen havumetsävyöhykkeen verrokkimaiden (Ruotsi, Norja, Venäjä, Baltian maat, Kanada, USA) kokemusten perusteella Metsähallitus näkee, että jatkuvapeitteiselle metsänkasvatukselle on oma rajattu rooli. Uudistushakkuiden kieltämiselle ei ole taloudellisia, monikäyttöön tai monimuotoisuuteen liittyviä perusteita.

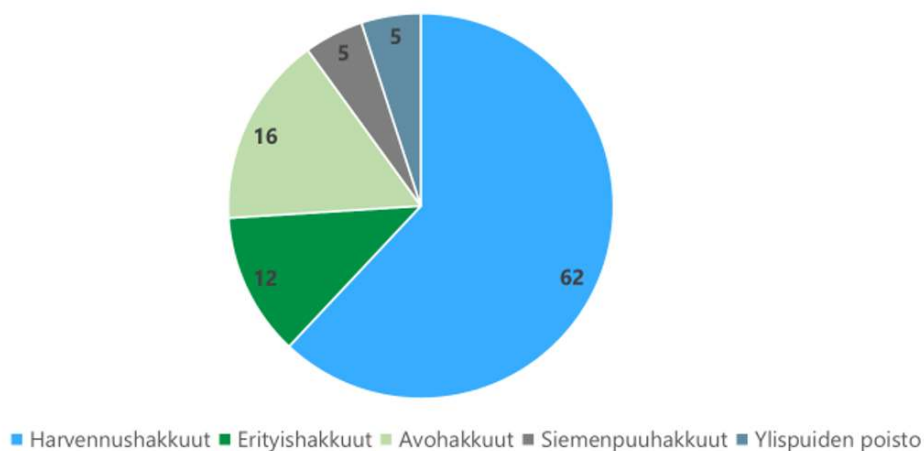

Kuva 1

Kuva 2

**Hakkuutavat valtion mailla 2019,
% pinta-alasta**

Kuva 3

Erityishakkuiden osuus uudistushakkuuluonteisista hakkuista, %

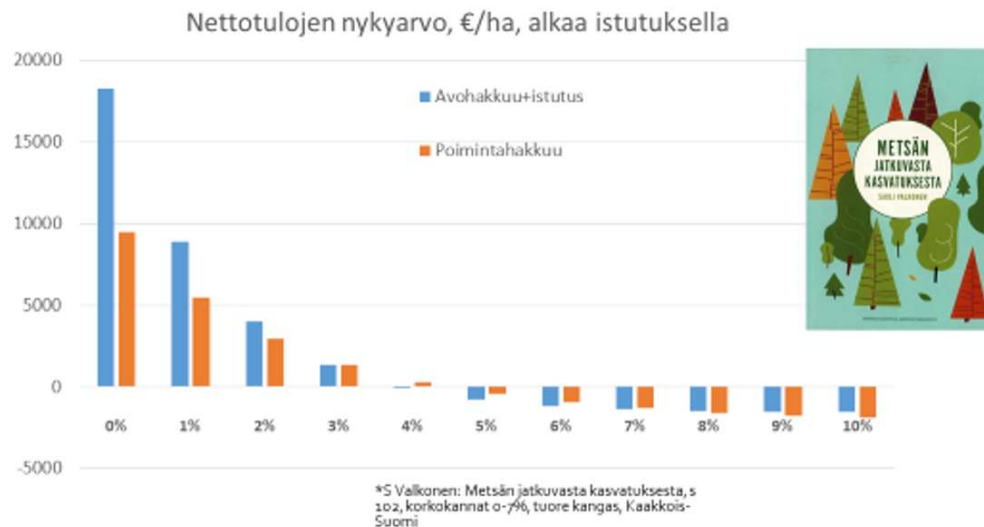
Kuva 4

Avohakkuu+ku-istutus				Poimintahakkuu			
Tasakäinen				Eri-ikäinen			
Aika vuotta	Toimi	Kertymä m³/ha	Tulo (+) meno (-) €/ha	Aika vuotta	Toimi	Kertymä m³/ha	Tulo (+) meno (-) €/ha
0	Istutus	0	-1 300	0	Jäävä puusto	-100	-2 500
5	Perkaus	0	-300	20	Poiminta	90	3 000
10	Talvikonhoito	0	-350	35	Poiminta	90	3 000
40	Harvennus	60	750	50	Poiminta	90	3 000
55	Harvennus	90	2 500	65	Poiminta	90	3 000
65	Päätihakkuu	350	17 000				

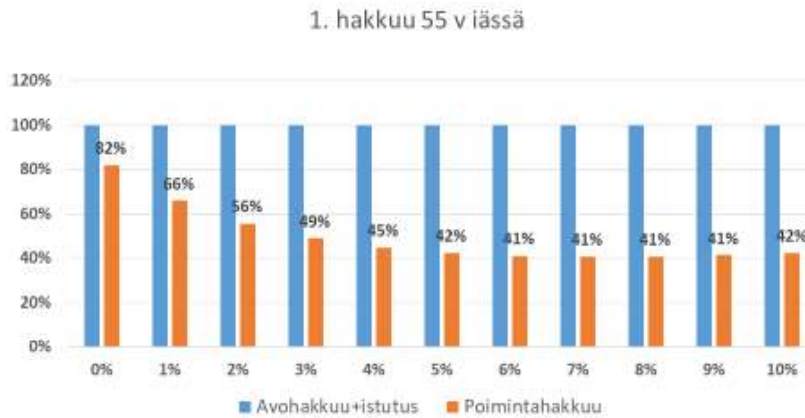
*S Valkonen: Metsän jatkuvasta kasvuksesta, s 102, korkokannat 0-7%, tuore kangas, Kaakkois-Suomi

Kuva 5

Kuva 6

METSÄHALLITUS

Kuva 7